

ADIL OLLURI

Apám visszatérése

Milyen könnyű lettél, apa!

Sohasem gondoltam volna, hogy pusztán fél kézzel fel bírlak majd emelni, és vinni tudlak a vállamon. A fekete zsákról egy fehér cédula lógott, rajta néhány számsor, amelyek hozzád tartoztak, mint az egyetlen dolog, ami most megkülönböztet téged azoktól, akiket ugyanez a sors ért, hogy ilyen könnyűen térjenek vissza hazájukba, amelyre már nincs is szükségük.

Mesélj, apa, beszélj! Egy szót legalább! Ereszd ki a hangod, mondd el nekem, miért volt szükséged arra a hazára, amely miatt ilyen könnyű lettél?! Hát nem voltunk mi elegek neked?! Nem volt elég neked anyám, aki gondoskodott rólad, s közben egyre inkább olyan lett, mint egy kolostorba zárkózott apáca, aki fogadalma szellemében valamely próféta elkötelezett híveként szolgál, aláveti magát lelki vezetője akaratának, mint annak legalázatosabb alattvalója?! Hát nem voltam én elég neked, akinek példakép voltál mindenben, bármit tettem, minden kiejtett szavamban?! Nem volt elég a város, amely tárt karokkal fogadott téged, amelynek az utcái simogatták a lépteidet minden pirkadatkor és minden alkonyatkor? Hát nem mi voltunk a te hazád? Vagy talán valami láthatatlan mennyei magasságokban volt ez a haza, amit én egyáltalán nem láttam sem annak idején, sem pedig most?!

Amíg viszlek a hátamon, felidézem azokat az időket, amikor még kétéves sem voltam, és te vittél engem a nyakadban, sétáltattál az utcákon és a városi parkokban meg a szülőfalud zöld mezőin és nagy-apa házának az udvara körül. Törölgetted a számát és az arcomat, mihelyt elmerültem az édességek tengerében, melyeket folyamatosan vásároltál nekem, még ha nem is akartam. Követtél mindig, amikor ki tudtam szökni az ajtón. Ó, hogy mekkora élvezettel néztem, ahogy szaladsz utánam! Úgy örültem, elolvadtam a boldogságtól, ha nem sikerült elkapnod engem, pedig már karnyújtásnyira kerültél hozzám.

Adil Olluri (1984) koszovói író, irodalomkritikus. Novellái megjelentek angol, német, cseh, bolgár, szlovén, roma és eszperantó nyelven is. Irodalomkutatóként dolgozik a pristina Albánológiai Intézetben.

Elaléltam a gyönyörtől, örültem a győzelmeimnek, amelyekről büszkén meséltem anyámnak és nagypapámnak, akik ugyanúgy szerettek, mint te. Emlékszem, egy évbe se tellett, s már nem tetszettek ezek a fogócskák, mert gyanítani kezdtem, hogy egy szempillantás alatt el-kaphattál volna, de szándékosan úgy tettél, mintha nem tudnál utol-érni, csak hogy megkacagtass. Szerettem, hogy a nyakadba ültettél, és úgy mentünk mindenhova, kivéve az orvoshoz, akinek hatalmas szemüvege volt, csak őhózzá nem akartam menni, úgy irtóztam tőle, mint a boszorkányoktól. Nemcsak őt gyűlöltem, hanem vele együtt minden orvost. Nem bírtam a gyógyszerszagot, amelyet azok a helyek árasztottak, nem tudtam elviselni azokat a borzalmas tűket, amelyeket olyan hidegvérrel nyomtak belém. A rémálmaimban kísértettek azok az ördögi fecskendők, amelyekkel szinte mindennap megszúrtak. Anyám azt mondta, hogy néha azt hitte, ott fogok meghalni abban a szűk kis rendelőben, amely a vágóhíddal volt egyenlő az én szemem-ben, és amelyet látni sem bírtam, de te állandóan oda hordoztál engem, mert nem tudtad elviselni a betegségek legenyhébb tüneteit sem.

Szerettem azt is, amikor négyéves koromban elkezdted magaddal vinni a kocsmába a barátáiddal. Biztattál, hogy mondjam meg nekik, mi a nevem, ők pedig megkérdezték tőlem, kié vagyok, mire én büszkén mondtam ki a nevedet. Jól visszafeleleltem nekik, amikor arról kezdtek beszélni, hogy te nem vagy olyan, amilyennek én gondoltalak. Milyen jóízűen nevettek, amikor azt mondtam nekik, hogy inkább ép-pen ők olyanok: görbe az orruk, a pókhasuk akkora, mint a falusi nagypapám kosara, hogy a fiaik ágyba pisilnek, míg én egymagam ki-megyek a vécére. Milyen derűsek és örömteliek voltak ezek a kirucca-nások! Nem fakulnak meg egykönnyen az emlékezetemben.

Egy napon odaveszett minden. A szokásosnál hamarabb jöttél haza, és azt mondtad anyának, hogy nem fogsz többé dolgozni, nem azért, mert már nem akarsz, hanem azért, mert ők nem engedik. Azt mondtad neki, hogy a jövő héten elmész valahova messzire, egy olyan or-szágba, ahol senki nem mondja majd neked azt, hogy nem dolgoz-hatsz. Nem láttalak, amikor elmentél, mert késő este indultál, és nem akartál felébredtetni. Anya nem emlékszik, hogy megpusziltad-e a homlokom, nem hagyhattad ugyanis, hogy a barátod kinn a kocsiban sokáig várjon rád, de arra emlékszik, hogy bejöttél a szobába, és beta-kargattál a vastag, narancssárga takaróval, mert kitakart háttal alud-tam, és megkérted őt, noha még szeptember eleje volt, hogy óvjon en-gem a hűvös estétől.

Gyakran érkeztek levelek, a te gyöngybetűiddel, melyeket hónapokig másolgattam, próbáltam eltanulni tőled. Eltökéltem, hogy minden betűt úgy írok le, ahogyan te. Érkeztek a tarka képeslapok, amelyeket azok mellett az általad küldött vastag kötésű füzetek mellett tartottam, amelyek másmilyenek voltak, mint amiket a városunkban meg lehetett vásárolni. Dicsekedtem velük az osztálytársaim előtt. Érkezett a hangod is a nagybátyám kopottas billentyűzetű fehér telefonjából, amely ott lógott a falon a folyosón, a miénknél kétszer nagyobb lakásában. Érkezett tőled minden, de te magad soha nem jöttél meg, apa.

Nyolc teljes év telt el azóta, hogy utoljára becsengettél a lakásunk ajtaján. Tizennégy éves lettem, és te nem nézted végig, ahogyan növekszem. Azt mondták nekünk, hogy visszatértél az országba, és a hegyek mélyén vagy valahol egy faluban, mert nem volt szabad a városba jönnöd. Azt mondták, úgy döntöttél, hogy szabadságot hozol nekünk, megszabadítasz az egyenruhásoktól való félelmünktől, akik nem úgy beszélnek, mint mi. Bosszút akartál állni azokon, akik nem hagyták, hogy dolgozz, akik üldöztek és elválasztottak tőlünk. Anyám nem tudta elhinni, hogy te, kimondottan békés és kifinomult lélek létedre, képes voltál fegyvert ragadni, és azzal rátámadni bárkire is, miközben én minden egyes nap fáradhatatlanul szőttem a terveket, miként juthatnék el abba a faluba, s találkozhatnék veled.

Véget ért a háború. Anyával a menekülés útjára léptünk, a legkönnyebb útra, amely üdvösséget hozhatott számunkra. Elérkezett a szabadság ideje is, de te nem voltál sehol. A háború után két hónapot vártunk arra, hogy megjelenj az otthonunkban, és örültünk miattad a győzelem napjaiban, de te, mintha nem lettél volna életben, nem adtál nekünk semmilyen jelet, míg végül meg nem hallottuk, hogy foglyul ejtettek, és nem tudni, melyik börtönben vagy, s azt sem, hogy melyik településre vittek.

Minden este rólad álmodtam, hogy fejjel lefelé lógsz egy sötét szoba mennyezetéről, lábad és karjaid kibogozhatatlan kötéllel vannak odakötözve egy régi gerendához és három undorító, durva arcú rendőr irgalmatlanul üt-verteged. Valahányszor fájdalmasan felnyögsz erős ütések alatt, ők extázisba esnek az élvezettől, és harsányan nevetnek. Örülnek, hogy elfogtak valakit, akinek volt bátorsága visszalőni rájuk. Hogy tovább fokozzák az élvezetüket és az örömeiket, teljesen levetkőztetnek és még dühödtebben vernek, minden erejüket beleadják. Az egész tested véres, a szád nem kér mást, csak vizet, de

amilyen kíméletlenek, hallani sem akarnak erről, így csak a homlokodról és a duzzadt szemhéjadról lecsorgó vércseppekkel tudod csillogítani a szomjodat. Vékony patakokban folyik le a testedről a vér, átítatja a sötét szobát, szürkeségét vörös foltokkal tölti meg. Azok az éjszakák csordultig voltak nyugtalan álmokkal, annyira, hogy elvesztettem volna az eszemet, ha anyám nem lett volna mellettem.

Anyám és én évekig kerestünk. Nem volt ember, akit meg ne kérdeztünk volna, nem volt nyom, amelyet ne követtünk volna. Meg akartuk találni a helyet, ahonnan eltűntél. Holott eltöltöttünk már egy egész évtizedet abban a szabadságban, amelyért te feláldoztad magad, mégis tovább reménykedtünk abban, hogy egy nap élve visszatérsz, egyszerre csak becsengetsz az ajtónkon, vagy nesztelenül beosonsz a késő esti órákban, ugyanúgy, ahogy annak idején távoztál, és aztán soha többé nem jöttél vissza. Rendíthetetlenül reménykedtünk, míg nem egy napon megkaptuk a hírt, hogy megtalálták a holttested, a csontokat most a hátamon viszem, ebbe a fekete zsákba csomagolva.

fordította: OROVEC KRISZTINA